

Çanakkale Savaşları'na Ait 100. Yıl Etkinliklerinin Kategorik Açıdan İncelenmesi

Categorically Assessment of Battle of Canakkale's 100th Anniversary Events

Ömer ÇOBAN*

*Yrd. Doç. Dr., Batman Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü, Batı Raman Kampüsü, 72100, Merkez, Batman.

E-posta: ocoban@yahoo.com

MAKALE BİLGİLERİ

Makale işlem bilgileri:

Gönderilme tarihi: 29 Ocak 2016

Birinci düzeltme: 30 Mayıs 2016

Kabul: 9 Haziran 2016

Anahtar sözcükler: Anma etkinlikleri, Savaş anma etkinlikleri, Çanakkale Savaşları, Kategorik inceleme, 100. yıl, Çanakkale.

ARTICLE INFO

Article history:

Submitted: 29 January 2016

Resubmitted: 30 May 2016

Accepted: 9 June 2016

Key words: Commemoration events, War remembrance events, Battle of Canakkale, Categorical assessment, 100th anniversary, Canakkale.

ÖZ

Anma etkinlikleri toplumların geçmişte yaşanan olayları hatırlamalarını, bu olaylar üzerine derinlikli düşüncelerini ve günümüz ile geçmiş arasında bağ kurmalarını sağlamaktadır. Çalışmada, Çanakkale Savaşları'nın 100. yılını yâd etmek için Türkiye'deki resmî kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen etkinliklerin türleri ve dağılımları incelenmiştir. Araştırmanın amacı, ilerleyen yıllarda düzenlenecek önemli diğer tarihlere ait anma/kutlama etkinliklerine yönelik rehberlik edecek argümanlar elde etmek ve Türkiye'deki etkinliklere/etkinlik turizmüne ilişkin alanyazına da katkı sağlamaktır. Çalışmada veriler, doküman analizi tekniği ile Çanakkale Valiliği himayesinde kurulan ve ülke genelinde Çanakkale Savaşları ile ilgili yapılan etkinliklerin koordinasyonunu sağlayan "Çanakkale 2015 Koordinasyon Merkezi"nin internet sitesi 13-31 Temmuz 2015 tarihleri arasında ziyaret edilerek toplanmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizine tabi tutulmuş; anlamlı olacak şekilde tasnif edilmiş ve tablolştırılmıştır. Araştırma sonucunda en fazla etkinlik düzenleyen illerin sırasıyla İstanbul, Ankara, Çanakkale, Muğla ve Hatay olduğu tespit edilmiştir. Etkinlik türü bakımından ise sanatsal etkinliklerin, resmî etkinliklerin, yarışmaların ve toplantıların ön plana çıktığı görülmektedir.

ABSTRACT

Commemoration events help societies to remember events occurred in the past, to think deeply about these events and connect with a link between today and past. In this study, the types and distribution of events that are organized to commemorate 100th anniversary of Battle of Canakkale by official institutions and organizations in Turkey are evaluated. The aim of the study is to acquire arguments that will guide commemoration/celebration events belonging to other important dates to be organized in future and make a contribution event/event tourism in Turkey. In the study, data were collected from website of "Canakkale 2015 Coordination Center" under the Canakkale Governorship which coordinating the event organizations about Battle of Canakkale, between 13 and 31 July 2015 via the document analysis technic. Collected data were evaluated by content analysis, meaningly categorized and tabulated. At the end of the research, it was found that cities, organizing events at most, are respectively İstanbul, Ankara, Canakkale, Mugla and Hatay. Artistic events, official events, competitions and meetings come into prominence as types of the events.

GİRİŞ

Getz (2007) etkinlik kavramını; belirlenmiş bir zamanda ve yerde, belirli koşullar altında gerçekleşen dikkate değer bir olay olarak tanımlamaktadır. Getz'in (1997) yapmış olduğu sınıflandırmada kültürel kutlamalar içinde "anma etkinlikleri" önemli yer tutmaktadır. Anma etkinlikleri toplumların geçmişte yaşanan olayları hatırlamalarını, bu olaylar üzerine derinlikli düşüncelerini ve günümüz ile geçmiş arasında bağ kurmalarını sağlamaktadır (Frost ve Laing 2013: 1). Bu nedenle, son yirmi yıldan beri dünya genelinde

savaş hatıralarının kültürel ve politik boyutlarına ve savaş anmalarının şekil ve uygulamalarına olan ilgi artış göstermektedir (Ashplant, Dawson ve Roper 2000). Ülkeler için önemli yer tutan savaşların yıldönümlerinde düzenlenen anma etkinlikleri genel olarak "savaş anma etkinlikleri" (war remembrance events) olarak adlandırılmaktadır. Bu tür anma etkinliklerini her yıl düzenlemenin yanında; önemli zaman süreleri sonunda da etkinlikler (ellinci yıl, yüzüncü yıl vb.) organize edilmektedir (Frost ve Laing 2013: 12-13). Son yıllarda, devletler bu tür etkinliklerin düzenlen-

mesine daha fazla katkıda bulunmaktadır. Çünkü anma törenleri, ulusal kimliğin tanıtımına katkıda bulunmanın yanı sıra turistlerin bölgeye gelmesini de sağlamaktadır (Frost 2012: 52).

Birinci Dünya Savaşı'nın gidişatına önemli ölçüde etki eden Çanakkale Cephesi'nde yaşanan savaşın üzerinden yüzyıl geçmiştir. Bu nedenle, Çanakkale Valiliği tarafından Çanakkale Savaşları'nın yüzüncü yılına istinaden "Çanakkale 2015 Koordinasyon Merkezi" kurulmuştur. Bu koordinasyon merkezi, ülke çapında Çanakkale Savaşı ile ilgili yapılan etkinliklerin koordinasyonuna öncülük etmektedir (Çanakkale 2015 Koordinasyon Merkezi 2015). Bu örgütlenmenin koordinasyonunu sağladığı etkinliklerin kategorik açıdan incelenmesi, yüzüncü yıl anma etkinliklerinin daha bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmasına katkı sağlaması olasıdır.

Bu çalışmada Çanakkale Savaşları'nın 100. yılı dolayısıyla Türkiye genelinde resmî kurum ve kuruluşlar tarafından organize edilen etkinlikler, kategorik açıdan incelenmiştir. Bu amaçla, verilerin ikincil kaynaklardan (internet sitesinden) doküman analizi tekniği ile toplandığı ve içerik analizi ile analiz edildiği nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Alanyazında savaş anma etkinliklerinin türlerine ilişkin herhangi bir sınıflandırmaya rastlanmadığından elde edilen bulgular neticesinde Türkiye bağlamında anma etkinliklerine ilişkin bir sınıflandırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda savaş anma etkinliklerinin türlerine ilişkin oluşturulan kategorilerin alanyazın açısından da kavramsal eksikliği giderebileceği söylenebilir. Çalışma çerçevesinde öncelikle etkinlikler ve etkinlik türlerine, anma etkinliklerine ve Çanakkale Savaşları'na ilişkin bir yazın taraması sunulmuştur. Ardından araştırma amacı, veri toplama tekniği ve analizi hakkında bilgi verilmiştir. Son olarak, araştırma çerçevesinde elde edilen bulgulara, sonuç ve önerilere yer verilerek araştırma sonlandırılmıştır.

ALANYAZIN TARAMASI

Etkinlik ve Etkinlik Türleri

Etkinlik, insanların günlük yaşantılarında sürdürdükleri olağan faaliyetlerin dışında kalan rutin olmayan olaylar olarak tanımlanmaktadır

(Shone ve Parry 2004: 231). Çelik (2009) ise etkinliği; insanların bir taraftan sağlığına kavuşmak, diğer taraftan da haz duymak için gönüllü olarak yaptıkları, boş zaman değerlendirici pek çok rekreasyonel eylemler olarak tanımlamaktadır. Ritchie ve Beliveau (1974) tarafından yayımlanan öncül çalışma ile turizm çekiciliği unsuru olarak etkinlikler hem akademik camiada hem de uygulayıcılar nezdinde dikkatleri üstüne çekmiştir (Lee vd. 2015: 177). 1980'lerden itibaren devletler, etkinliklerin potansiyel pozitif etkilerinin farkına varmaya başlamıştır (Mair ve Witford 2013: 6). Bu etkiler arasında; işsizliğin azaltılması, gelirlerin, üretimin, yatırımların ve yeni eğlence olanaklarının artması yer almaktadır (Deccio ve Baloglu 2002). Bunun yanı sıra etkinliklerin, şehirlerin ve destinasyonların pazarlanmasında stratejik bir rol oynadığı söylenebilir (Lucia 2013: 91). Günümüzde iyi bilinen etkinlikler kadar yeni geliştirilen etkinlikler de destinasyon pazarlama stratejilerinin kritik bileşenlerinden biri haline gelmiştir (Chalip ve McGuirty 2004). Getz (2010) ise etkinlikler ve festivallerin destinasyonlara ziyaretçi çekme ve destinasyon pazarlanması sürecinde önemli rol oynayarak bölgede turizmin ekonomik etkisinin artmasını sağladığını ifade etmektedir. Yazında yapılan birçok çalışma, etkinliklerin destinasyonlara turist akışını arttırdığını (Bos 1994; Ryan vd. 1998; Yoon vd. 2000), destinasyonlara ilişkin olumlu imaj yarattığını ve destinasyon markalaşmasını sağladığını (Jago vd. 2003; Getz ve Fairley 2004; Hede 2005; Li ve Vogelsong 2005; Smith 2005; Chalip ve Costa 2006; Ritchie, Sanders ve Mules 2007) destekler niteliktedir.

Etkinlikler, araştırmacılar ve uygulayıcılar tarafından büyüklüklerine ve içeriklerine göre sınıflandırılmıştır (Babacan ve Göztaş 2011: 9-10). Etkinliklere ilişkin farklı sınıflandırmalar olmakla birlikte (Jago ve Shaw 1998; Armstrong 2001; Shone ve Parry 2004; Tassiopoulos, 2005) çalışmada Getz (2008) tarafından yapılan sınıflandırma benimsenmiştir. Tablo 1'de Getz (2008) tarafından yapılan etkinliklerin içeriklerine göre sınıflandırılmasına yer verilmiştir.

Tablo 1'e göre etkinlikler; kültürel kutlamalar, politik etkinlikler, sanat ve eğlence etkinlikleri, iş

Tablo 1. Planlı Etkinlik Türleri

Kültürel Kutlamalar	Festivaller
	Karnavallar
	Dini Etkinlikler
	Anma Töreni
Politik Etkinlikler	Politik Zirveler
	VIP Ziyaretler
	Devlet Törenleri
	Politik Etkinlikler
Sanat ve Eğlence Etkinlikleri	Konserler
	Ödül Törenleri
İş ve Ticaret Etkinlikleri	Toplantılar
	Ticari fuarlar
	Fuarlar, pazarlar
Spor Müsabakaları	Amatör/Profesyonel
	İzleyici/Katılımcı
Eğitim ve Bilim Etkinlikleri	Seminerler
	Konferanslar
	Klinik çalışmaları
Rekreatif Etkinlikler	Eğlence için oyun ve spor
Özel Etkinlikler	Düğün Törenleri
	Eğlence Partileri
	Sosyal Etkinlikler

Kaynak: Getz 2008: 404.

ve ticaret etkinlikleri, spor müsabakaları, eğitim ve bilim etkinlikleri, rekreatif etkinlikler ve özel etkinlikler olmak üzere sekiz ana gruba ayrılmaktadır. Çalışmaya konu olan anma törenleri/etkinlikleri kültürel kutlamalar içinde yer almaktadır.

Anma Etkinlikleri

Her insanın bir hafızası olduğu gibi toplumların da hafızası vardır ve bu toplum hafızası, topluluk üyeleri ile grup kimliği arasındaki bağı kuran en önemli araçtır (Çeviker 2009: 19). Topluluk üyelerinin birbiriyle deneyimlediği herhangi bir olayın belleklerinde bıraktığı farklı izler, kolektif bir hafızanın oluştuğunun göstergesidir (İnce 2010: 11). Kişinin hafızasında kolektif hafızanın yansımaları olarak gelenekler, hikâyeler, eserler, anıtlar, yemekler ve imajlar canlanır ve bunlar grubun üyelerini birbirine bağlar (Biletska, Şahin ve Şükür 2014: 97). Diğer taraftan kolektif hafıza, aile ya da ulus gibi farklı çıkar ve

motivasyonlara sahip herhangi bir sosyal grubu birleştiren ortak bir kimliğin keşfi olarak da ifade edilebilir (İnce 2010). Bu bağlamda kolektif hafıza, geçmiş ile olan bağlantının ve geçmişe dair sınırlılıkların bütünselliği ya da başka bir ifade ile bir mozaığın parçalarının bir araya getirilmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Öyle ki, kimi hatıralar insan belleğinde diğerlerine göre daha çok, kimi hatıralar ise daha az yer edinmektedir. Bu da temelde kolektif hafızanın geçmiş ile olan bağlantısının azlığı ve çokluğu ile açıklanabilmektedir (Parry-Giles ve Parry-Giles 2000: 419). Bu bağlamda kolektif hafıza ve anma etkinlikleri arasında doğrusal bir ilişki olduğu söylenebilir. Nitekim Arzık (2012) söz konusu ilişkiyi, ulusal kimlik yaratma, ülkeye olan aidiyet duygusu, meşru bir zeminin oluşturulması temelinde ele alıp değerlendirmektedir. Anma etkinlikleri toplumların tarihlerine dair yaşananları resmederek geçmişlerini hatırlamalarına yardımcı olduğu için üzerine eğilmek gerekmektedir (Arzık 2012: 5). Öyle ki, son yıllarda özellikle savaş alanlarına olan ziyaretlerin ve buna yönelik olarak düzenlenen etkinliklere olan katılımın artması da (Hall, Basarin ve Lockstone-Binney 2010: 246) insanların tarihsel hafızalarını taze tutmak istemeleri ile açıklanabilir.

Tarihsel hafızanın oluşması için ise kişilerin tarihsel olayları bizzat yaşamaları gerekmektedir. Olayların hatırlanabilmesi ya da unutulmaması, unutturulmaması için insanların bir araya gelmeleri uzun süreli grup üyeleri aracılığıyla yeni üyelere aktarılması gerekir (Çeviker 2009: 20-21). Bu da tarihsel hafızanın canlı tutulmasını sağlayarak, insanların kendi ülkelerine olan aidiyet duygularını güçlendirir.

Belli kurallara tabi, düzenli aralıklarla tekrarlanan, olanı dillendiren etkinlikler şeklinde ifade edilen anma törenleri de (Connerton 1999) toplumsal aidiyeti güçlendirerek, tarihsel hafızanın canlı tutulmasına olanak sağlar. Dünya genelinde farklı ülkeler tarihsel geçmişlerine dayalı olarak farklı anma etkinlikleri düzenlemektedir. Bu etkinlikler ulusal günler ve yıldönümleri, bağımsızlık günü, kuruluş günü, dini yıldönümleri, protest ve karşı gösterilerin yıldönümleri, savaş anma etkinlikleri, diğer tarihi etkinlikler, kültü-

rel kutlamalar gibi etkinliklerden oluşmaktadır (Frost ve Laing 2013: 5-8). Çalışmada bahsi geçen anma etkinlikleri daha çok uluslaşma sürecine etki eden olayların anılmasıyla ilgilidir. Örneğin, Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi sonrası ulusal kimliğin oluşmasına katkıda bulunan önemli tarihler (23 Nisan 1920, 30 Ağustos 1922, 29 Ekim 1923 vb.) anma etkinlikleri ile anılmakta ve/veya kutlanmaktadır. Çanakkale Savaşları'nın Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecinde önemli bir yeri bulunmaktadır. 2015 yılının Çanakkale Savaşları'nın 100. yılı olması nedeniyle bu yıl düzenlenen etkinliklere devlet tarafından daha çok önem verildiği söylenebilir. Diğer taraftan, araştırmada ele alınan etkinlikler, savaş anma etkinlikleri başlığı altında ele alınan etkinliklerden oluşmaktadır.

Çanakkale Savaşları

Çanakkale Savaşları, I. Dünya Savaşı sırasında 1915-1916 yılları arasında Gelibolu Yarımadası'nda Osmanlı İmparatorluğu ile İtilaf Devletleri arasında gerçekleşen deniz ve kara savaşlarıdır (Aytepe 2000: 1-2). Aslında Çanakkale Savaşları, I. Dünya Savaşı'na genel olarak bakıldığında sadece bir cephedir. Fakat onu diğer cephelerden daha önemli kılan özelliği Çanakkale'nin stratejik önemi ve birçok milletin bu savaşa katılarak, binlerce kayıp vermiş olması ve bu yönüyle destanlaşmasıdır (Çoban 2011: 2).

Bu bağlamda Çanakkale Savaşları Türkiye tarihindeki en önemli muharebelerden biri olup, bu yönüyle Türkiye toplumunun tarihsel hafızasında sürekli canlı kalmayı başarmıştır. Bunun en temel sebeplerinden biri de her yıl düzenlenen savaş anma etkinlikleri ve savaş alanlarına yapılan gezilerdir.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Etkinlikler, turistik ürünü oluşturan önemli bileşenlerden biri haline gelmiştir (Kozak, Kozak ve Kozak 2015: 74). Dolayısıyla bir destinasyonda gerçekleşen anma etkinlikleri de turistik ürünün bileşenlerinden biri olarak kabul edilebilir. Günümüzde geçmişi yâd etmek amacıyla düzenlenen anma etkinliklerinin sayısı gün geçtikçe artış

göstermektedir. Çanakkale Savaşları'nın 100. yılı olması sebebiyle 2015 yılı, Türkiye tarihi açısından önemli bir yere sahiptir. Türkiye genelinde 2015 yılında düzenlenen Çanakkale Savaşları anma etkinliklerine verilen önemin ve etkinliklerin sayısının ve niteliğinin arttığı ifade edilebilir.

Çalışmada, Çanakkale Savaşları'nın 100. yılında resmî kurum ve kuruluşlar tarafından yurtiçi ve yurtdışında düzenlenen anma etkinlikleri incelenmiştir. Bu inceleme sayesinde 2015 yılında Çanakkale Savaşları'nı anma amacıyla düzenlenen etkinliklerin ne tür etkinliklerden oluştuğunu ve hangi kurum ve kuruluşlarca organize edildiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Böylelikle çalışmada, ilerleyen yıllarda düzenlenecek diğer önemli tarihlere ait anma/kutlama etkinliklerine (Cumhuriyetin 100. yılı, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kuruluşunun 100. yılı, Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünün 100. yılı vb.) yönelik rehberlik edecek argümanlar elde edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, Türkiye'deki etkinliklere/etkinlik turizmüne ilişkin alanyazına da katkı sağlama-sı araştırmanın başka bir amacını oluşturmaktadır.

Veri Toplama Tekniği ve Analizi

Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalardır (Yıldırım ve Şimşek 2008: 39). Nitel araştırma sürecinde araştırmacı, bütüncül bir araştırma tablosu ortaya koyarak; kelime analizleri, detaylı katılımcı görüşme raporları kullanmakta ve araştırmayı doğal ortamda düzenlemektedir (Karadağ 2010: 54). Nitel araştırmaların amacı; bir olguyu anlamak, araştırma faaliyetinin sonucu gerçekliği olduğu gibi tanımlamak olduğundan nitel araştırmalarda niçin sorusundan ziyade ne ve nasıl soruları önem arz etmektedir (Kümbetoğlu 2008: 34). Bu nedenle nitel araştırmalarda veriler genellikle bu sorulara cevap verebilen gözlem, görüşme ve doküman analizi teknikleriyle toplanmaktadır (Özdemir 2010: 327). Yıldırım ve Şimşek (2008: 79-80) nitel araştırma desenlerinin; kültür analizi, olgubilim, kuram oluşturma, durum çalışması (örnek olay/va-

ka analizi) ve eylem araştırmalarından oluştuğunu belirtmektedir.

Çanakkale Savaşları'nın 100. yılı çerçevesinde Türkiye genelinde düzenlenen etkinliklerin irdelendiği bu çalışma, nitel araştırma olarak tasarlanmıştır. Çalışmanın nitel araştırma olarak tasarlanmasının birkaç nedeni bulunmaktadır. Bunlardan ilki, temel veri kaynağının ikincil kaynaklardaki dokümanlar olmasıdır. Başka bir deyişle, nitel araştırma yöntemleri kapsamında yer alan veri toplama tekniklerinin ve analiz yöntemlerinin araştırma amacına hizmet edeceği düşünölmüştür. Diğer taraftan, nitel araştırmanın, mevcut bir durumun olabildiğince ayrıntılı ve derinlemesine ortaya çıkarılmasını mümkün kılan yapısı da (Kümbetoğlu 2008: 38) araştırmanın nitel olarak tasarlanmasına katkıda bulunmuştur.

Çanakkale Savaşları'nın 100. yıl anma etkinliklerinin incelendiği bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden (model) durum çalışması kullanılmıştır. Yin (1994: 13) durum çalışmasını, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşamı içinde çalışan ve olgu ile içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı nitel bir araştırma deseni olarak tanımlamıştır. Durum çalışması; görüşme, gözlem ve doküman analizi vb. araçların biri ya da birkaçı ile veri toplanarak bir veya birkaç duruma ilişkin etkenleri (ortam, birey, olaylar, süreçler vb.) kendi sınırları içinde bütöncöl olarak analiz etmeye olanak tanımaktadır. Böylece analiz edilen veri kümesinin arka planındaki temalar ve örüntüler ortaya koyulmaya çalışılmaktadır (Yıldırım ve şimşek 2008: 77-79). Bu veri kümeleri bireyler, örgütler, süreçler, programlar, kurum ve kuruluşlar ve etkinlikler/ olaylar (events) olarak karşımıza çıkmaktadır (Yin 1994: 12).

Bu çalışmada, Çanakkale Savaşları'nın 100. yılı nedeniyle düzenlenen savaş anma etkinlikleri incelenirken doküman analizi tekniğine başvurulmuştur. Doküman analizi; nitel veri toplama aracı olarak, gözlem ve görüşmenin dışında araştırılması hedeflenen olgunun veya olgular hakkında bilgi içeren materyallerin incelenmesidir (Yıldırım ve şimşek 2008: 187). Doküman analizine konu olan kaynaklar; arşiv verileri ve tarihsel veriler (Baş ve Akturan 2008) olabileceği gibi;

film, video ve fotoğraflar da (Yıldırım ve şimşek 2008) olabilmektedir. Baş ve Akturan (2008) internet kaynaklarının da doküman analizleri kapsamında başvuru olan kaynaklar arasında olduğunu belirtmektedirler.

Doküman analizinin birinci aşamasını oluşturan dokümanlara ulaşmada; belirlenen evren içinde yer alan etkinlikler, Çanakkale Valiliği himayesinde kurulan ve öлке genelinde Çanakkale Savaşları ile ilgili yapılan etkinliklerin koordinasyonunu sağlayan "Çanakkale 2015 Koordinasyon Merkezi"nin internet sitesinden temin edilmiştir (Çanakkale 2015 Koordinasyon Merkezi 2015). Bu site Koordinasyon Merkezi'nin resmî internet sitesidir. Çanakkale Valiliği 2014 yılında tüm resmî kurum ve kuruluşlara yazı gönderecek Koordinasyon Merkezi'nin kurulacağını bildirmiş ve il ve ilçe teşkilatlarının tümünde düzenlenecek etkinliklerin belirlenen formata bağlı kalmak suretiyle resmî yazıyla Koordinasyon Merkezi'ne iletilmesini istemiştir. Dolayısıyla, kurumun internet sitesinde resmî kurum ve kuruluşlar tarafından organize edilen ve Koordinasyon Merkezi'ne bildirilen tüm anma etkinliklerine yer verilmiştir. Bu noktada, Koordinasyon Merkezi'ne bildirilmeyen dolayısıyla internet sitesinde yer verilmeyen etkinliklerin çalışma kapsamında ele alınamaması, araştırmanın kısıtı olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, araştırma verilerinin sadece Koordinasyon Merkezi'nin internet sitesinden bulunması nedeniyle veri çeşitlemesine (triangulation) gidilememesi, araştırmanın başka bir kısıtını oluşturmaktadır.

Nitel verilerin toplanmasının ardından, toplanan verilerin analiz edilmesi gerekmektedir. Nitel verilerin analizinde kullanılan tekniklerden biri, içerik analizidir (Yıldırım ve şimşek 2008: 227). İçerik analizi; çeşitli metinlerin içeriğini, naif bir okumaya kendini doğrudan vermeyen temel ögelerini sınıflandırmak ve yorumlamak amacıyla metodik, sistematik, objektif ve mümkünse nicel olarak incelenmesini sağlayan bir tekniktir (Bilgin 2006: 2). Çalışmada, Çanakkale 2015 Koordinasyon Merkezi'nin resmî internet sitesi 13-31 Temmuz 2015 tarihleri arasında ziyaret edilmiş ve savaş anma etkinliklerine ilişkin veriler siteden temin edilmiştir. Elde edilen veri-

ler içerik analizine tabi tutularak anlamlı olacak şekilde tasnif edilmiş ve tablolaştırılmıştır. Bu bağlamda araştırmada içerik analizi türlerinden frekans analizinin araştırma amacına uygun olarak kullanıldığı söylenebilir.

Nitel araştırmada geçerlik, araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız bir şekilde ortaya koyması anlamına gelmektedir. Nitel araştırmalarda geçerliği sağlamak büyük ölçüde çeşitleme, katılımcı teyidi ve uzman teyidi ile mümkün olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek 2008: 255-256). Araştırmada etkinlik kategorilerinin oluşturulması sırasında kontrol ve denetim açısından geçerliğin sağlanabilmesi adına (Yıldırım ve Şimşek 2008: 258) bu yöntemlerden uzman teyidine başvurulmuştur. Bu bağlamda, etkinlik turizmi alanında daha önce çalışma yapan birbirinden bağımsız iki uzman araştırmacının görüşleri alınarak on dört kategori belirlenmiştir. Söz konusu kategoriler; sanatsal etkinlikler, resmî etkinlikler, yarışma, toplantı, dinî etkinlikler, gösteri/sunum, sergi, gezi, spor etkinlikleri, yemek, şehit aileleri ve gazileri ziyaret, şehitlik ziyareti, askeri etkinlikler ve diğer etkinliklerden oluşmaktadır. Ayrıca araştırma verilerinin internet sitesinden toplanmasından ötürü verilerin doğal ortamında elde edilmesinin araştırmacının geçerliğine katkıda bulunduğu söylenebilir.

İçerik analizinin güvenilirliği büyük ölçüde kodlama işlemine bağlıdır. Bu ise kodlayıcı ve kodlama kategorilerinin güvenilirliği ile ilgilidir (Bilgin 2006: 16). Araştırmada kategorilerin güvenilirliğinin sağlanması amacıyla araştırma verilerini oluşturan; internet sayfalarında yer alan etkinliklerin hangi etkinlik kategorisinde yer aldığı iki kodlayıcı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Diğer taraftan, verilerin toplandığı 13-31 Temmuz 2015 tarihleri arasında internet sitesi birden fazla kez ziyaret edilerek oluşturulan veri kümeleri teyit edilmeye çalışılmıştır. Birden fazla kodlayıcının ayrı ayrı kodlamalar yapması gözleme bağlı güvenilirlik (iç güvenilirlik), söz konusu kodlayıcıların farklı zamanlarda yaptıkları kodlamalarla benzer sonuçlara ulaşması ise zamana bağlı güvenilirlik (dış güvenilirlik) göstergeleri olarak ortaya çıkmıştır. Öyle ki Kirk ve Miller da (1986) nicel

geleneğe özgü iç ve dış güvenilirlik kavramlarının nitel araştırmalarda bu şekilde uygulanabileceğini ifade etmektedirler. Etkinliklerin hangi kategoriye dâhil olduğu, uzmanlar tarafından değerlendirilerek “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan etkinlik sayıları gözden geçirilerek etkinlik kategorileri üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Tablo 2'de illere göre düzenlenen etkinlik türlerinin kategorilerine ilişkin Miles ve Huberman güvenilirlik değerlerine yer verilmiştir.

$$R(\text{Güvenirlik}) = \frac{Na (\text{Görüş Birliği})}{Na (\text{Görüş Birliği}) + Nd (\text{Görüş Ayrılığı})}$$

Tablo 2 incelendiğinde iller bazında en yüksek güvenilirlik değerinin R=0,99 ile spor etkinlikleri kategorisine; en düşük güvenilirlik değerinin ise R=0,869 ile yarışma kategorisine ait olduğu görülmektedir. Güvenirlik değerlerinin 0,7'nin üzerinde çıkması güvenirliliğin sağlandığı anlamını taşımaktadır (Miles ve Huberman 1994). Bu nedenle elde edilen kategorilerin güvenirliliği taşıdığı söylenebilir. Diğer taraftan merkezî teşkilatlar

Tablo 2. İllere Göre Etkinlik Kategorilerine İlişkin Miles ve Huberman Güvenirlik Formülü Değerleri

Kategoriler	MH Güvenirlik Formülü Değerleri
Sanatsal Etkinlikler	804/(804+56)=0,934
Resmî Etkinlikler	311/(311+28)=0,917
Yarışma	239/(239+36)=0,869
Toplantı	232/(232+11)=0,954
Dinî Etkinlikler	171/(171+8)= 0,955
Gösteri/Sunum	141/(141+19)=0,881
Sergi	134/(134+10)=0,93
Gezi	132/(132+6)=0,956
Spor Etkinlikleri	100/(100+1)=0,99
Yemek	62/(62+6)= 0,911
Şehit Aileleri ve Gazileri Ziyaret	60/(60+5)= 0,923
Şehitlik Ziyareti	44/(44+1)=0,977
Diğer	229/(229+33)= 0,874

Tablo 3. Merkezi Teşkilat Etkinlik Kategorilerine İlişkin Miles ve Huberman Güvenirlik Formülü Değerleri

Kategoriler	MH Güvenirlik Formülü Değerleri
Sanatsal Etkinlikler	27/(27+2)=0,931
Sergi	10/(10+1)=0,909
Toplantı	9/9=1
Askerî Etkinlikler	5/5=1
Yarışma	5/5=1
Resmî Etkinlikler	3/3=1
Dinî Etkinlikler	3/3=1
Diğer	44/(44+3)=0,936

tarafından düzenlenen etkinliklerin kategorilerine ilişkin güvenirlik değerleri hesaplanmıştır. Tablo 3'te merkezi teşkilatlar tarafından düzenlenen etkinlik türlerinin kategorilerine ilişkin Miles ve Huberman güvenirlik değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde merkezi teşkilatlar temelinde toplantı, askerî etkinlikler, yarışma, resmî etkinlikler ve dinî etkinlikler kategorilerine ait güvenirlik değeri R=1 ile en yüksek; sanatsal etkinlikler kategorisine ait R=0,931 ile en düşük olarak hesaplanmıştır. Merkezi teşkilatlara ilişkin etkinlik kategorilerinin tamamının güvenilir olduğu söylenebilir.

BULGULAR

Araştırmaya konu olan veriler Çanakkale 2015 Koordinasyon Merkezi'nin resmî internet sitesinden toplanmıştır. 100. yıl anma etkinlikleri çerçevesinde düzenlenen ya da düzenlenecek olan etkinlikler, Türkiye Cumhuriyeti'ne bağlı bakanlıklar, başkanlıklar ve genel müdürlükler temelinde sınıflandırılmıştır. Veriler arasında İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı, Genelkurmay Başkanlığı ve Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü merkez ya da taşra teşkilatları tarafından düzenlenen ve Koordinasyon Merkezi'ne bildirilen etkinlikler yer almaktadır.

İçişleri Bakanlığı bünyesinde gerçekleştirilecek etkinliklere il düzeyinde yer verilmiş; valilik ve belediyelere bağlı birimler tarafından gerçekleştirilen ya da gerçekleştirilecek etkinlikler detaylı şekilde sunulmuştur. Ancak Koordinasyon Merkezi'ne bildirilmediği için Batman, Bilecik, Bitlis, Çorum, Düzce, Giresun, Mardin, Muş, Şanlıurfa, Şırnak, Van illerine bağlı birimler tarafından düzenlenen etkinliklere yer verilememiştir. Bu nedenle toplam 70 ile bağlı olarak düzenlenen etkinlikler detaylı olarak analiz edilmiştir. Düzenlenen etkinlikler öncelikle tek tek tasnif edilmiş, ardından birbiriyle yakın ilişki içinde bulunan etkinlikler birlikte ele alınarak sınıflandırılmıştır. Etkinlik türleri sınıflandırılırken temel olarak Getz'in (2008) çalışmasındaki etkinlik sınıflandırmasından yararlanılmakla birlikte yapılan alanyazın taramasında savaş anma etkinliklerinin türlerine ilişkin bir sınıflandırmaya rastlanmadığından araştırma özelinde ön plana çıkan çeşitli etkinlik türlerine de sınıflandırmada yer verilmiştir.

İllere göre 100. yıl etkinliklerinin dağılımına Tablo 4'te yer verilmiştir. İller bazında düzenlenen etkinlikler; sanatsal etkinlikler, resmî etkinlikler, yarışmalar, toplantılar, dinî etkinlikler, gösteri/sunumlar, sergiler, geziler, spor etkinlikleri, yemek etkinlikleri, şehitlik ziyaretleri, şehit aileleri ve gazileri ziyaret/toplantıları ve diğer etkinlikler başlıklarında sınıflandırılmıştır. "Sanatsal etkinlikler" içinde tiyatro, konser, oratoryo, halk oyunları vb. etkinlikler yer almaktadır. Etkinliğin içeriğine yer verilmeden sadece anma töreni, anma programı ve zafer/kutlama olarak yer verilen etkinlikler "resmî etkinlikler" başlığında ele alınmıştır. "Yarışmalar" başlığı kapsamında resim, şiir, kompozisyon vb. alanlarda gerçekleştirilen yarışmalara yer verilmiştir. Konferans, panel, söyleşi, sempozyum, kongre vb. etkinlikler "toplantılar" altında sınıflandırılmıştır. "Dinî etkinlikler" başlığı altında genellikle İl ve İlçe Müftülükleri tarafından organize edilen toplu dua, vaaz ve hutbe verilmesi vb. etkinlikler yer almaktadır. Sinevizyon gösterileri, slayt gösterileri, anma sunumu vb. etkinliklere "gösteri/sunum" içinde yer verilmiştir. "Sergiler" kapsamında fotoğraf, resim, kitap, savaşta kullanılan malzeme-

ler için düzenlenen sergiler ele alınmıştır. “Geziler” başlığında Çanakkale’ye düzenlenen geziler çoğunlukta olmakla birlikte, tarihi öneme sahip siyasetçi ve din adamlarının mezarlarının ziyaret edilmesi yer almaktadır. Satranç, tenis, masa tenisi, koşu vb. spor aktiviteleri “spor etkinlikleri” çerçevesinde sınıflandırılmıştır. “Yemek etkinlikleri” kapsamında yer alan etkinliklerin büyük çoğunluğu şehit aileleri ve gazilere verilen yemeklerden oluşmaktadır. Bunun yanı sıra hayır pilevı, aşure ve diğer ikramlar da “yemek etkinlikleri” başlığı altında ele alınmıştır. İl içinde bulunan şehitliklerin ziyaret edilmesi “şehitlik ziyaretleri” başlığı altında sınıflandırılmıştır. “Şehit aileleri ve gazi ziyaretleri” kapsamında şehit ailelerinin ve gazilerin ziyaret edilmesi ya da düzenlenen bir etkinliğe davet edilmesi yer almaktadır. Şehitlik ziyaretleri ve şehit aileleri ile gazilerin ziyaret edilmesi, yapılan çalışmanın niteliğine uygun başlıklar olarak düşünülebilir. Son olarak, diğer etkinlikler kapsamında yer alan etkinlikler, toplam olarak ciddi bir sayıya ulaşmış olsa da etkinliklerin heterojen bir yapıya sahip olmasından dolayı tek tek ele alınmak yerine “diğer etkinlikler” olarak ele alınmıştır. Diğer etkinliklerin içinde yer alan ecdada mektup, cepheden hikâyeler vb. doğrudan savaş anma etkinlikleri ile ilgili etkinliklerin sayısının diğer etkinliklerin sayısından fazla olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra, 100. yıl köşesi, e-dergi, duvar gazetesi, pano, afiş, uçurtma şenliği, saygı atışı, ışıklandırma, rozet basımı, mahya, röportaj, TV/radyo programı, anı ormanı/fidan ekimi, imza günü, izci töreni, geçit töreni, kan bağıışı, kitap fuarı, anıt/şehitlik açılışı, fotoğraf çekimi, canlandırma, logo kullanımı, anons yapılması, internet sitesi açılması, fener alayı, animasyon film çekilmesi ve gemi turu düzenlenmesi de diğer etkinlikler içinde yer verilen etkinliklerdir.

İllere göre etkinlikler temelinde İstanbul 322 etkinlikle ilk sırada yer almaktadır. Ankara 204 etkinlikle ikinci, Çanakkale 151 etkinlikle üçüncü, Muğla 128 etkinlikle dördüncü, Hatay 121 etkinlikle beşinci sırada kendine yer bulmuştur. İstanbul ve Ankara’nın ilk iki sırayı alması bu illerde kurum ve kuruluşların sayısının diğer illerden daha fazla olmasıyla açıklanabilir. Çanakkale ili-

nin üçüncü sırada yer alması ise anmaya konu olan savaşlara ev sahipliği yapması ile açıklamak mümkündür.

İller temelinde etkinlik türleri incelendiğinde sanatsal etkinlikler toplam 804 kez organize edilerek 100. yıl anma etkinlikleri çerçevesinde düzenlenen etkinlikler arasında ilk sırada yer almıştır. Etkinlik sıralamasında ilk beşte yer alan illerde de sanatsal etkinlikler etkinlik türü bakımından ilk sırayı almıştır. Sanatsal etkinlikler kamu otoritelerince savaş anma etkinlikleri arasında en fazla tercih edilen etkinlik türü olmuştur. Sanatsal etkinlikleri sırasıyla resmî etkinlikler, yarışma ve toplantılar izlemektedir. Yarışmalar büyük ölçüde ilk ve orta öğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin katılımını sağlamak amacıyla kompozisyon, resim, şiir vb. alanlarda gerçekleştirilmiştir. Toplantılar kapsamında yer alan etkinlikler çok çeşitlilik göstermektedir. Çanakkale Savaşları ile ilgili düzenlenen kongre, sempozyum vb. etkinliklerin yanı sıra okullarda öğrencileri ve velileri bilgilendirmek için düzenlenen panel, söyleşi gibi etkinlikler de toplantılar içinde önemli bir yer kaplamaktadır. Bu etkinlikleri dini törenler, gösteri/sunumlar, sergiler, geziler, spor etkinlikleri, yemek, şehitlik ziyareti ve şehit ailelerini ve gazileri ziyaret izlemektedir.

Tablo 5’te Bakanlıkların yanı sıra Genelkurmay Başkanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen etkinliklere yer verilmiştir. Bu kurumların İl ve İlçe Teşkilatları tarafından düzenlenen etkinliklere İçişleri Bakanlığı verileri arasında yer verilmiştir. Bu tabloda ise bu kurumların merkezî yönetimleri tarafından düzenlenen etkinlikler yer almaktadır.

Merkezî teşkilatlara göre düzenlenen etkinliklerin sayısı incelendiğinde, Gençlik ve Spor Bakanlığı 39 etkinlikle ilk sırada, Kültür ve Turizm Bakanlığı 20 etkinlikle ikinci, Genelkurmay Başkanlığı ise 18 etkinlikle üçüncü sırada yer almaktadır. Ancak Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından düzenlenen 39 etkinliğin 32’si “Bir Hilal Uğruna” adlı etkinlikler manzumesinin farklı illerde düzenlenmesinden oluşmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen etkinliklerin 15’i sanatsal etkinliklerdir. Diğer ta-

Ömer Çoban

Tablo 4. İllere Göre 100. Yıl Etkinliklerinin Dağılımı

	İller	Sanatsal	E.Resmî E.	Yarışma	Toplantı	Dinî E.	Gösteri/ Sunum	Sergi	Gezi	Spor E.	Yemek	Şehit A. ve Gazi Ziy.	Şehitlik Ziy.	Diğer	Toplam
1	Adana	10	2	5	6	1	4	2	1			1		3	35
2	Adıyaman	3	1	1	1	2		1			1		1		11
3	Afyonkarahisar	3	3		1						1			1	9
4	Ağrı	9	5		1	6	3	3	2		2	3		1	35
5	Aksaray	4	3		1		1		2		1		1	1	14
6	Amasya	7	1	4	2		1	1	2					1	19
7	Ankara	43	18	21	12	8	10	4	11	45	2	2	1	27	204
8	Antalya	1	3		2		1			5					12
9	Ardahan	13		5	1		1		2						22
10	Artvin	3	6	1	4	7		2	1			1		1	26
11	Aydın	3	1			1					1		1	1	8
12	Balıkesir	16	7	5	9	7	1	4	4	1	2	1	1	8	66
13	Bartın	9	2	3	4	2	2	1	5	2				4	34
14	Bayburt			3	1				1					1	6
15	Bingöl	11	5	2	2		4	4					1		29
16	Bolu	7	6	3	1				3			2	1	3	26
17	Burdur	6	3			3		2		1					15
18	Bursa	5	1	2	2	3	1	1	1		1	1		3	21
19	Çankırı	11	9	2	1		3	2	1		1	1	1	3	35
20	Çanakkale	46	25	6	18	3	16	3	1	13				20	151
21	Denizli	12	5	2	1		3	3	4		1	1	1	1	34
22	Diyarbakır	13	2	2		17	2	1		2	1	2	1	3	46
23	Edirne				1			1				1			3
24	Elazığ			2	2				1						5
25	Erzincan	9	3	4		5	1	2			2	1		1	28
26	Erzurum	2	1			1					1	1	1	1	8
27	Eskişehir	12	1	1	4	5	2		1					3	29
28	Gaziantep	1	1	2		1				1		1	2		9
29	Gümüşhane		1	1											2
30	Hakkari			1	1				2						4
31	Hatay	41	20	20	1	2	13	5	4	5	1	2		7	121
32	İğdır	6	1	2					1			1		5	16
33	Isparta	5	4	3	3	3	4	2	2			1		7	34
34	İstanbul	180	22	20	31	6	5	29	9	2	1	2		15	322
35	İzmir	34	10	11	6	4	4	9	5	1	4	2	2	15	107

Çanakkale Savaşları'na Ait 100. Yıl Etkinliklerinin Kategorik Açından İncelenmesi

Tablo 4. İllere Göre 100. Yıl Etkinliklerinin Dağılımı (Devam)

	İller	Sanatsal	E.Resmî E.	Yarışma	Toplantı	Dinî E.	Gösteri/ Sunum	Sergi	Gezi	Spor E.	Yemek	Şehit A. ve Gazi Ziy.	Şehitlik Ziy.	Diğer	Toplam
36	K. maraş	1	2		2	1					1	1	1	1	10
37	Karabük	7	3	1	11	3	1	1			1	1		6	35
38	Karaman	6		1	2	1	3	3		2				2	20
39	Kars	5		1											6
40	Kastamonu	40	8	17	10	13	12	4			3	1		12	120
41	Kayseri	3			3	2				4		1		2	15
42	Kilis	3													3
43	Kırıkkale	6	1	7	1	6	2	5	1		2	3	1	3	38
44	Kırklareli	3	1	3	2		1		1						11
45	Kırşehir	14	9	2	1		2	3	5		1		1	6	44
46	Kocaeli	18	8	6	5	7	4	2	4	3	2		2	7	68
47	Konya	10	3	3	6	1		1	4	1	1		2	2	34
48	Kütahya		1		1	1							2	1	6
49	Malatya	7	9	4	6	3	4	1	1		4	1	1	2	43
50	Manisa	12	4	4	4	4	2	6	8	3	3	1	2	3	56
51	Mersin	17	5	6	2		5	2	3	4		1		4	49
52	Muğla	31	18	9	23	11	4	8	6	2	3		3	10	128
53	Nevşehir		1			1					1	2			5
54	Niğde	5	2	3	4	1	2	2	2			2	2	2	27
55	Ordu	5	1	7	1	2	1		6		3	4	1		31
56	Osmaniye	1		1					1				1	1	5
57	Rize	13	9	5	1	2	2	2	2		3		2	4	45
58	Sakarya	17	16	8	9	1	1	2	6		1			9	70
59	Samsun	1											1		2
60	Siirt	4	2	1	1	1	1				1	1	1		13
61	Sinop	4	4	6			2		3		3	4		6	32
62	Sivas	7	6		4	4		2	4		1	3	1	1	33
63	Tekirdağ	3	1	1				2					2		9
64	Tokat	5	1		1		1	1		2	1	1			13
65	Trabzon	5	8	1	7	13	3	2	1		3	4	1	3	51
66	Tunceli	4					1			1	1				7
67	Uşak	13	5	2	2		5	2	2			1	1	1	34
68	Yalova	5	6	2					2					3	18
69	Yozgat	4	5	4	4	6		1	1				1	2	28
70	Zonguldak								3			1			4
Toplam		804	311	239	232	171	141	134	132	100	62	60	44	229	2659

Tablo 5. Merkezi Teşkilatlara Göre 100. Yıl Etkinliklerinin Dağılımı

	Bakanlıklar/Başkanlıklar	Sanatsal E.	Sergi	Toplantı	Askerî	Yarışma	Resmî E.	Dinî E.	Diğer	Toplam
1	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	2	1							3
2	Dışişleri Bakanlığı		3	6					2	11
3	Diyanet İşleri Başkanlığı							1	1	2
4	Gençlik ve Spor Bakanlığı	4		1				2	32	39
5	Genelkurmay Başkanlığı	2	3	2	5	1	2		3	18
6	Kültür ve Turizm Bakanlığı	15	2			2	1			20
7	Millî Eğitim Bakanlığı	1				2			1	4
8	Orman ve Su İşleri Bakanlığı								1	1
9	Sağlık Bakanlığı	2	1						3	6
10	Basın Yayın ve Enf. Gen. Müd.	1							1	2
Toplam		27	10	9	5	5	3	3	44	106

raftan Genelkurmay Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen etkinliklerin 5'i askerî etkinliklerdir. Dolayısıyla bu kurumlar tarafından düzenlenen etkinliklerin önemli bir kısmının kendi alanları dâhilindeki etkinliklerden oluştuğu söylenebilir.

Merkezi teşkilatlar tarafından düzenlenen etkinlikler türüne göre değerlendirildiğinde sanatsal etkinlikler, sergiler, toplantılar, askerî etkinlikler, yarışmalar, resmî etkinlikler, dini etkinlikler ve diğer etkinlikler olarak sıralanmaktadır. Sanatsal etkinlikler tıpkı illere göre etkinlik dağılımında olduğu gibi burada da ilk sırada yer almaktadır.

SONUÇ

Anma etkinlikleri ulusal bilincin ve kimliğin oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Anma etkinliklerinin ulusal kimliğin oluşmasındaki bu önemli rolüne karşın, alanyazında anma etkinliklerinin türleri konusunda sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan biri Frost ve Laing'e (2013) aittir. Frost ve Laing (2013) çalışmalarında anma etkinliklerini; ulusal günler ve yıldönümleri, bağımsızlık günü, kuruluş günü, dini yıldönümleri, protest ve karşı gösterilerin yıldönümleri, savaş anma etkinlikleri, diğer tarihi etkinlikler, kültürel kutlamalar başlıkları altında incelemişlerdir. Çalışmada Çanakkale Savaşları'nın 100. yılını yâd etmek için Türkiye'deki resmî kurum ve kuruluşlar tarafından

düzenlenen etkinliklerin türleri ve dağılımları incelenmiştir. Alanyazında savaş anma etkinliklerinin türlerine ilişkin herhangi bir sınıflandırmaya rastlanmadığından elde edilen bulgular neticesinde Türkiye bağlamında anma etkinliklerine ilişkin bir sınıflandırma yapılmıştır.

Çalışmada anma etkinliklerine ilişkin yapılan içerik analizi sonucunda anma etkinliklerinin; sanatsal etkinlikler, resmî etkinlikler, toplantı, yarışma, dinî etkinlikler, gösteri/sunum, sergi, gezi, spor etkinlikleri, yemek organizasyonu, şehit aileleri ve gazi ziyaretleri, şehitlik ziyaretleri, askerî etkinlikler ve diğer etkinlikler olmak üzere on dört grupta incelenebileceği tespit edilmiştir. Anma etkinlik türlerinin bu denli fazla olmasının bu etkinliklerin sınıflandırılması ihtiyacını doğurduğu söylenebilir. Bu ihtiyaçtan hareketle çalışmada anma etkinlikleri doğrudan ve dolaylı ilişkili olmak üzere iki ana başlıkta incelenebileceği önerilmiştir. Zira Frost ve Laing de (2013) çalışmalarında geniş bir yelpazeye yayılan anma etkinliklerini doğrudan ve dolaylı ilişkili etkinlikler olarak sınıflandırmaktadır.

Çanakkale Savaşları'nın 100. yılı için düzenlenen etkinliklerin incelendiği bu çalışmada, anma ile doğrudan ilişkili etkinlikler kapsamında; resmî etkinlikler (anma töreni, kutlama vb.), şehitlik ziyaretleri, şehit aileleri ve gazileri ziyaret, dini etkinlikler ve diğer etkinlikler içinde yer alan ecdada mektup ve cepheden hikâyeler ön plana

çıkılmaktadır. Sanatsal etkinlikler, toplantılar, yarışmalar, gösteri/sunum, sergi, gezi, spor, yemek etkinliklerinin ise dolaylı ilişkili etkinlikler içinde yer almaktadır. Bu noktada dolaylı ilişki ile anlatılmak istenen, bu sınıflandırmada yer alan başlıkların doğrudan savaş anma etkinlikleri ile ilgili olmasa da içeriğinin/temasının savaş anma etkinlikleri ile ilgili olmasıdır. Diğer taraftan sergi etkinlikleri her ne kadar sanatsal etkinlikler içinde yer alsın da çalışmada ayrı bir kategori olarak ele alınmıştır. Bunun nedeni, sergilenen resim, fotoğraf, savaş alanlarına ait malzemeler ve kitapların görsel hafızaya hitap ederek geçmişteki bir olayın günümüzde güçlü bir şekilde hatırlanması noktasında önemli bir role sahip olduğunun düşünülmesidir. Araştırma sonucunda savaş anma etkinliklerinin türlerine ilişkin oluşturulan kategorilerin alanyazın açısından da kavramsal eksikliği giderebileceği söylenebilir.

Çanakkale Savaşları'nın kazanılmasına bağlı olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecinde önemli bir adım atıldığı göz önünde bulundurulduğunda, Çanakkale Savaşları'nın 100. yılının Cumhuriyet Dönemi'ne ait birçok önemli gün ve olaya öncülük ettiği söylenebilir. Bu çerçevede araştırma bulgularından hareketle ilerleyen yıllarda ülkemizde düzenlenecek olan diğer önemli tarihlere ait anma ve kutlama etkinliklerine yönelik çeşitli öneriler ileri sürmek mümkündür. Bu tür etkinliklerin hem kolektif hafızanın gelişmesine hem de ulus bilincinin pekişmesine katkı sağladığı düşünüldüğünde etkinliklerin daha koordineli bir şekilde organize edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda etkinliklerin kalıcı bir yapı tarafından yönlendirilmesi gerektiği söylenebilir. Araştırma verilerinin toplandığı Çanakkale 2015 Koordinasyon Merkezi proje tipi bir örgüttür. Böylesine önemli etkinliklerin geçici statüye sahip yapılar tarafından organize edilmek yerine hali hazırda var olan bir bakanlık bünyesindeki bir müdürlük tarafından yapılması veya yeni bir müdürlük oluşturulmak suretiyle bu tür etkinliklerin yürütülmesi ve koordine edilmesi sürecine daha büyük katkılar sağlanabilir. Örneğin Avustralya'da bu tür etkinliklerin yürütülmesi ve koordine edilmesi için Gazi İşleri Bakanlığı (Department of Veterans' Affairs) isim-

li bir bakanlık bulunmaktadır. Türkiye'de hali hazırda bu etkinliklerin Kültür ve Turizm Bakanlığı veyahut Milli Savunma Bakanlığı'nın teşkilat yapısı içinde yer alan/alabilecek müdürlükler tarafından sürdürülmesinin daha iyi olacağı söylenebilir. Böylece etkinlikler, düzenledikleri kurum ve kuruluşlarca resmî yazışmalara bağlı olarak organize edilmek zorunda olunan olaylar olarak ele alınmaktan çıkabilir. Kurulacak bu yapı, önemli tarihler öncesinde internet sitesi üzerinden etkinlik ve proje önerileri teklifleri için yarışma düzenleyebilir. Bu, etkinliklerin muhatapı olan toplumun etkinliklerin bir parçası haline gelmesinde önemli bir araç olarak kullanılabilir.

Araştırma sonucunda getirilebilecek bir başka öneri, düzenlenen etkinliklerin taşıdıkları değer ve turist talebi yaratabilme özelliklerine göre yerel, bölgesel, hallmark (özellikli/damga) ve mega etkinlikler olarak sınıflandırılmasıdır. Düzenlenecek olan mega ve hallmark anma etkinlikleri tarihi olayın ilişkili olduğu iller ile özdeşleştirip bu illere yönelik ziyaretçi akışı arttırılabilir. Örneğin, 19 Mayıs etkinlikleri Samsun odaklı, 23 Nisan ve 29 Ekim etkinlikleri Ankara odaklı ve 30 Ağustos etkinlikleri Afyonkarahisar, Kütahya ve Sakarya odaklı olarak organize edilebilir. Türkiye'nin farklı illerinden bu illerdeki etkinliklere katılım olacağı düşünüldüğünde, bu tip anma etkinlikleri iç turizmi geliştirici bir araç olarak kullanılabilir. Böylelikle Lucia'nın (2013) belirttiği gibi etkinlikler bahsi geçen şehirlerin pazarlanması ve markalanmasına da katkı sağlayabilecektir.

Birinci Dünya Savaşı'na yirminin üzerinde devlet katılmış ve bu savaş dünya tarihini şekillendirmiştir. Savaşın 100. yılında taraf olan devletlerde de çeşitli anma etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Örneğin, Avustralya devleti "Avustralya Savaş Anmaları" birimi tarafından savaşın 100. yılına denk gelen yıllar olan 2014-2018 tarihleri arasında birtakım etkinlikler organize etmektedir (Avustralya Savaş Anmaları). Bu etkinlikler arasında; sanatsal etkinlikler önemli bir yer tutmaktadır. Bu görevi Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) ise "I. Dünya Savaşı Komisyonu" yürütmektedir (I. Dünya Savaşı Komisyonu). ABD'de düzenlenen etkinlikler arasında konferans, gös-

teri, panel, sahne gösterisi ve sergiler ilk sıralarda yer almaktadır. Fransa devleti kurmuş olduğu "100. Yıl Komitesi" tarafından etkinlikler organize ve koordine edilmektedir (100. Yıl Komitesi). Bu örneklerden anlaşılacağı üzere I. Dünya Savaşı'nın 100. yılını anma etkinlikleri Türkiye'de de olduğu gibi kamunun koordinasyonu altındadır.

Çalışma sonucunda uygulamaya ve ileriki zamanlarda yapılması olası araştırmalara dönük bir takım öneriler geliştirmek mümkündür. İlerleyen dönemlerde anma etkinliklerine ilişkin yapılabilecek araştırmalarda ülkeler arası karşılaştırmalar yapılabilir. Buna ek olarak, sadece savaş anma etkinlikleri değil aynı zamanda anma etkinlikleri kapsamında ele alınan ulusal günler ve yıldönümleri, bağımsızlık günü, kuruluş günü, dini yıldönümleri, protest ve karşı gösterilerin yıldönümleri, diğer tarihi etkinlikler, kültürel kutlamalar çerçevesinde gerçekleştirilen etkinlikler incelenebilir. Örneğin, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 100. yılına ilişkin etkinlikler, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kuruluşunun 100. yılı, Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünün 100. yılına ilişkin etkinliklerin türleri, planlama süreci ve bu etkinliklere katılan ziyaretçi/izleyicilere yönelik alan araştırmaları yapılabilir.

KAYNAKÇA

- I. Dünya Savaşı Komisyonu (2016). <http://www.worldwar1centennial.org/>, Erişim tarihi: 15 Mart 2016.
100. Yıl Komitesi (2016). <http://centenaire.org/en>, Erişim tarihi: 15 Mart 2016.
- Armstrong, J. S. (2001). *Planning Special Event*. California: John Wiley & Sons, Inc.
- Arzık, Ö. (2012). Political Instrumentalization of Commemorations of Çanakkale Victory (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı.
- Ashplant, T. G., Dawson G. ve Roper, M. (2000). *The Politics of War Memory and Commemoration*. Londra: Routledge.
- Avustralya Savaş Anmaları (2016). <https://www.awm.gov.au/1914-1918/centenary-projects/>, Erişim tarihi: 15 Mart 2016.
- Aytepe, O. (2000). Çanakkale Savaşı Bibliyografyası, *A.Ü. Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 25-26: 1-72.
- Babacan, E. ve Göztaş, A. (2011). *Etkinlik Yönetimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Baş, T. ve Akturan, U. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri: Nitivo 7.0 İle Nitel Veri Analizi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Biletska, Y., Şahin, C. ve Şükür, İ. (2014). Kolektif Hafıza ve Milli Kimlik Bağlamında Türkiye'de Resmi Tarih Yazıcılığı, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3 (1): 94-116.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi: Teknikler ve Örnek Çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bos, H. (1994). The Importance of Mega-Events in the Development of Tourism Demand, *Festival Management and Event Tourism*, 2 (1): 55-58.
- Chalip, L. ve Costa, C. A. (2006). Building Sport Event Tourism into the Destination Brand: Foundations for a General Theory. İçinde (Ed. H. J. Gibson), *Sport Tourism: Concepts and Theories* (ss. 86-105). Londra: Routledge.
- Chalip, L. ve McGuirly, J. (2004). Bundling Sport Events with the Host Destination, *Journal of Sport and Tourism*, 9 (3): 267-282.
- Connerton, P. (1999). *Toplumlar Nasıl Anımsar*. Çev. Alaeddin Şenel, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Çanakkale 2015 Koordinasyon Merkezi (2015). <http://www.canakkale2015.gov.tr/tr/etkinlikler/100-yil-etkinlikleri>, Erişim tarihi: 13 Temmuz 2015.
- Çelik, A. (2009). Destinasyon Pazarlama Unsuru Olarak Etkinlik Turizmi ve Etkileri İstanbul Örneği (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Ankara: Gazi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Eğitimi Anabilim Dalı.
- Çeviker, L. (2009). Şiddet ve Toplumsal Hafıza (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Ankara: Ankara Üniversitesi Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı.
- Çoban, F. E. (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin Çanakkale Savaşları ve Öğretimine İlişkin Biliş ve Algılama Düzeyleri (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı.
- Deccio, C. ve Baloglu, S. (2002). Nonhost Community Resident Reactions to the 2002 Winter Olympics: The Spillover Impacts, *Journal of Travel Research*, 41 (1): 46-56.
- Frost, W. (2012). Commemorative Events and Heritage in Former Capitals: A Case Study of Melbourne, *Current Issues in Tourism*, 15 (1-2): 51-60.
- Frost, W. ve Laing J. (2013). *Commemorative Events Memory, Identities, Conflict*. Abingdon: Routledge.
- Getz, D. (1997). *Event Management and Event Tourism*. New York: Cognizant Communication Corporation.
- Getz, D. (2007). *Event Studies: Theory, Research and Policy for Planned Events*. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.
- Getz, D. (2008). Event Tourism: Definition, Evolution and Research, *Tourism Management*, 29 (3): 403-428.
- Getz, D. (2010). The Nature and Scope of Festival Studies, *International Journal of Event Management Research*, 5 (1): 1-47.
- Getz, D. ve Fairley, S. (2004). Media Management at Sport Events for Destination Promotion, *Event Management*, 8 (3): 127-139.
- Hall, J., Basarin, J. V. ve Lockstone-Binney, L. (2010). An Empirical Analysis of Attendance at a Commemorative Event: Anzac Day at Gallipoli, *Tourism Management*, 29: 245-253.

- Hede, A. M. (2005). Sports-Events, Tourism and Destination Marketing Strategies: An Australian Case Study of Athens 2004 and its Media Telecast, *Journal of Sport Tourism*, 10 (3): 187-200.
- İnce, G. B. (2010). Medya ve Toplumsal Hafıza, *Kültür ve İletişim*, 13 (1): 9-29.
- Jago, L., Chalip, L., Brown, G., Mules, T. ve Ali, S. (2003). Building Events in Destination Brandings: Insights from Experts, *Event Management*, 8 (1): 3-14.
- Jago, L. K. ve Shaw, R. N. (1998). Special Events: A Conceptual and Definitional Framework, *Festival Management & Event Tourism*, 5 (1): 21-32.
- Karadağ, E. (2010). Eğitim Bilimleri Doktora Tezlerinde Kullanılan Araştırma Modelleri: Nitelik Düzeyleri ve Analitik Hata Tipleri, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16 (1): 49-71.
- Kirk, J. ve Miller, M. L. (1986). *Reliability and Validity in Qualitative Research*. California: Sage.
- Kozak, N., Kozak, M. A. ve Kozak, M. (2015). *Genel Turizm İlkeler-Kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kümbetoğlu, B. (2008). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. Ankara: Bağlam Yayınları.
- Lee, S. K., Jee, W. S., Funk, D. C. ve Jordan, J. S. (2015). Analysis of Attendees' Expenditure Patterns to Recurring Annual Events: Examining the Joint Effects of Repeat Attendance and Travel Distance, *Tourism Management*, 46: 177-186.
- Li, X. ve Vogelsong, H. (2005). Comparing Methods of Measuring Image Change: A Case Study of A Small-Scale Community Festival, *Tourism Analysis*, 10 (4): 349-360.
- Lucia, M. D. (2013). Economic Performance Measurement Systems for Event Planning and Investment Decision Making, *Tourism Management*, 34: 91-100.
- Mair, J. ve Whitford M. (2013). An Exploration of Events Research: Event Topics, Themes and Emerging Trends, *International Journal of Event and Festival Management*, 4 (1): 6-30.
- Miles, M. B. ve Huberman, A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. California: Sage.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1): 323-343.
- Parry-Giles, S. J. ve Parry-Giles, T. (2000). Collective Memory, Political Nostalgia, and the Rhetorical Presidency: Bill Clinton's Commemoration of the March on Washington, 28 Ağustos 1998, *Quarterly Journal of Speech*, 86 (4): 417-437.
- Ritchie, B., Sanders, D. ve Mules, T. (2007). Televised Events: Shaping Destination Images and Perceptions of Capital Cities from the Couch, *International Journal of Event Management Research*, 3 (2): 12-23.
- Ryan, C., Smee, A., Murphy, S. ve Getz, D. (1998). New Zealand Events: A Temporal and Regional Analysis, *Festival Management and Event Tourism*, 5 (1/2): 71-83.
- Shone, A. ve Parry, B. (2004). *Successful Event Management: A Practical Handbook*. Londra: Thomson Learning.
- Smith, M. F. (2005). Spotlight Events, Media Relations and Place Promotion: A Case Study, *Journal of Hospitality and Leisure Marketing*, 12 (1/2): 115-134.
- Tassiopoulus, D. (2005). Events – An Introduction. İçinde (Ed. D. Tassiopoulus). *Event Management: A Professional and Developmental Approach* (ss. 2-36). Güney Afrika: Juta Academic.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (1994). *Case Study Research Design and Methods*. 2. Baskı. California: Sage.
- Yoon, S., Spencer, D., Holecek, D. ve Kim, D. (2000). A Profile of Michigan's Festival and Special Event Tourism Market, *Event Management*, 6 (1): 33-44.

Yrd. Doç. Dr. Ömer ÇOBAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Konaklama İşletmeciliği bölümünden mezun oldu (2008). Yüksek lisans derecesini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nden Turizm İşletmeciliği dalından (2011), doktora derecesini de Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nden Turizm İşletmeciliği dalından aldı (2014). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Konaklama İşletmeciliği bölümünde Arş. Gör. kadrosunda çalışmaya başladı (2008). Halen Batman Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümünde görev yapmaktadır. Temel çalışma alanları turizm işletmeciliği ve etkinlik turizmidir.